

EL VALLÈS NOU

Periodic Regionalista

PREUS DE SUSCRIPCIÓ
 ESPANYA, trimestre. . . 1'50 Ptes.
 Número corrent. 10 céntims

Redacció i Administració:
 SANTA ELISABET N.º 6.

Anuncis a preus convencionals
 No s'admeten escrits sense firma

La Agrícola Espanyola

Societat anònima de Segurs reunits, a cotisació fixa i graduada, legalment constituïda, de conformitat amb la vigent llei de 14 de Maig de 1908, i autoritzada per Reial ordre de 25 d'Abril de 1911, per a operar a tota Espanya, a quin efecte té fet el dipòsit que la esmentada llei prevé.

Capital social suscrit, 1.000.000 de Ptas.—Capital desembolsat, 325.000 Ptas.

Opera en els rams següents: **SEGUR** de cullites contra la pedregada.—**SEGUR** contra la mort i robo del bestiar caballar, boví i especial de tocinos i cabres.—Representant a GRANOLLERS: **Joan Pigullém** Plassa de la Constitució, 31.—Autoritzat per la Comissaria General de Seguros.

RELOTJERIA I PLATERIA

— DE —

Joaquím Cumella

Casa especial per a tota classe de compostures

PREUS REDUITS

SE COMPRA OR, PLATA I PLATINO

Palma, 37, Estanc : GRANOLLERS.

FRANCISCO VILARÓ

: : PROFESSOR DE MÚSICA : :

Carrer Nou, n.º 25

: GRANOLLERS :

Ensenyansa de solfeig, piano,

violí i coros: També s'enca-

rrega de l'afinació de pianos.

M. COVARSI

CIRURGIÀ-DENTISTA

Tractament de totes les en-

fermetats del orgue dentari

i ses dependencies : : :

Curació del dolor de lerts

sens recórrer a l'extracció

en la majoria dels cassos :

CONSTRUCCIÓ DE TOTA CLASSE DE PESSES I DENTA-

DURES POSTISSES AMB OR, ALPACA, CAUCHO, ETC.

CLÍNICA A BARCELONA.—Baixa de Sant Pere,

núms. 23 i 25, principal. CONSULTA de 9 a 1 i 3 de a 7.

CLÍNICA A GRANOLLERS.—Plassa de Perpinyá'

17, 2on. - 2.ª. CONSULTA tots els dijous de mercat de 9 a 1 i de 2 a 4.

Una carta interessant

En la secció lliure de La Publicidad del dia 3 de Juliol de 1909 aparegué una carta firmada per D. Andrés de Boét al final de la qual s'hi llegeix el següent paragraf:

«No solo no soy carlista, si que además un individuo de mi familia, el general Boét, se vió INJURIADO Y CALUMNIADO

- - BANCO NACIONAL - -

Compañía anónima de Seguros sobre enfermedades.

Fundada en 1906 y autorizada de R. O. por el MINISTERIO de FOMENTO.

Funciona bajo la inspección del Estado.

Tiene constituido el correspondiente depósito legal de garantía.

Cuenta con asegurados en todas las regiones de España y tiene establecidos Sub-Direcciones en las provincias de Alicante, Canarias, Badajoz, Baleares, Málaga, Murcia, Jaén y Granada, Tarragona, Salamanca, Sevilla y Huelva, Valencia y Castellón, Vitoria, etc.

Autorizado el contenido de este anuncio por la Comisaría General de Seguros

Para detalles a la Dirección: *Bailén, 130, pral., Barcelona*, o a nuestro Representante en esa **D. Pedro Novellas, calle de Alfonso IV, 20.**

POR D. CARLOS DE BORBÓN habiendo el tribunal que se constituyó en Milan, absuelto a mi deudo contra LAS INSIDIAS DEL PRETENDIENTE.

Soy de V. afmo. S. S.

Andrés de Boét.

2 Julio 1909.

¿Poden dignament els carlins votar al home que injuriá tan greument a D. Carlos suposant que cometé una insidia al denunciar als tribunals de justicia al general Boét?

¿No'n sap res d'aixó Sr. Puntas?

Recort pietós

En aquestos moments en que els capítostos carlins, republicans i caciquistes del districte de Granollers han arribat a intel·ligenciarse, pactant una estreta aliansa electoral, ens sembla que es de justicia dedicar un pietós recort als des-

graciats que l'any 1912, moriren en el Centre de «L'Unión Lliberal», defensant conviccions que llavors apareixin irreconciliables, esperonats per odis que aleshores semblava que havíand'esser eterns.

Avui tot s'es canviat. La pau regna are entre els lluitadors d'ahir; els quefes han fet una conxorxa, en compliment de la qual carlins, republicans i caciquistes, anirán de brasset als col·legis electorals a votar tots a la una, la candidatura d'un senyor que fou republicà nacionalista fins el dia primer de Juliol de 1909, que després fou Montarista i are s'anomena Romanonista.

Els agressors, els agradits i els infelissos que amb sa notoria ineptitud contribuiren a la preparació i desenllás dels deplorables sucesos de Juliol de 1912, are no's donen vergonya de presentarse en públic agermanats, millor dit, amistosats, units per contuberni monstruós. Mentrestant d'en Vila i d'en Masó ¿qui s'enrecorda?

Si un i altre tornessin a la vida i vegessin are coaligats estretament a llurs

correligionaris i enemics, de segur que airats dirían, ¿perxó ens heu fet matar?

¡Amb quina facilitat oblidan certs homes, el sentiment de sa dignitat política i fins el de sa dignitat personal!

Les ofenses rebudes de paraula o per escrit, poden i deuen perdonarse; la injúria i la calúmia es poden oblidar; pró el vessament de sang i la mort violenta dels amics, encare que's perdoni, no's pot ni deu oblidar, sense abdicació de la dignitat.

Entre'ls republicans, carlins i liberals de Granollers que estimin sa dignitat, hi há un abím que no'ls permet decorosament i honradament aliar-se, i aquest abím es la sang vessada per en Masó i en Vila, aquest abím es el respecte que llurs despulles mortals deuen inspirar-nos.—U.

EL PACTE

A l'hora present son molt pocs els electors del districte de Granollers, que ignoran la existencia del pacte, en virtut del qual carlins, caciquistes i republicans, s'han unit per a votar la candidatura den Boét. *La Lealtad Vallesana* i *El Demócrata*, ben clar, entre raffles, ho han confessat, i per si aixó no fós prou, per a demostrar públicament l'aliança feta, la presentació del senyor Boét en alguns pobles, acompanyat dels senyors Puntas, Buscá, Barangé i Torras, constitueixen actes públics que mostren al descobert el compromís que en aquestos capítostos lliga.

Malgrat aquestes manifestacions públiques de intel·ligencia entre els capítostos caciquistes, carlins i republicans, hi ha encara qui inconscient nega la existencia del pacte monstruós, i hi ha qui diu que es un infundi propalat per nosaltres.

Per a desmentir aquesta dita, ens es indispensable parlar clar, dient públicament lo que respecte del pacte sabem i podem dir.

La primera noticia del pacte ens la donaren dugues respetables persones, quins noms no podem descobrir per consideracions que nostres lectors fàcilment poden compendre. Buscant confirmació o desmentiment de la noticia, els senyors Fages i Plaja visitaren al senyor Puntas, i aquest confirmá l'existencia del pacte sense ni tant sols demaná que's guardés reserva; es mes, se manifestá satisfet del pacte fet, per la compensació que els carlins obtenían. Després d'aquesta visita el senyors Fages, Plaja, i Serra i Dachs, visitaren a una persona que exerceix respetable autoritat en nostra vila, i aquesta manifestá que se li havia exposat el pacte.

Aquesta es la veritat, la veritat pura, a la que sempre hem rendit culte.

Ningú ens desmentirà, ni estém segurs; son prou caballers els senyors Boét, Puntas, Barangé i Torras, firmants del pacte, per a deixar de fer honor a sa firma, negant-la.

EL VALLESÁ.

Semblances

Un pacte han fet a Sant Gervasi, lerrouxistes i esquerrans, i un altre pacte han fet a Granollers passant per l'Ametlla liberals *anti clericals* (?) i carlins *catòlics* (?).

Ambdós pactes tenen molts punts de semblansa per el modo com han sigut fets, per els qui han sigut fets, per les conseqüencies qu'han portat i per la finalitat que persegueixen; encar que en el fondo es molt més inoble el de Granollers per molt qu'ho siga el de St. Gervasi.

Ambdós pactes han sigut fets a espatlles de les masses dels partits en nom dels quals els capítostos han pactat, han sigut fets per els quins sens previa consulta s'han irrogat uns poders que no arribaban a tant.

Aixis com a St. Gervasi hi ha hagut l'auster Corominas que sempre ha sigut amic d'en Lerroux, aquí encar que de *menor cuantía* hi ha hagut l'absolutista Puntas que sempre ha sigut amic d'en Torras.

Aixis com en aquell sols hi guanya en Lerroux com ha dit ben clar al acabar son parlament en l'Assemblea municipal del partit radical «*Hablando en plata los que aqui salen ganamodo somos nosotros*». Aquí sols hi guanyen en Barangé i en Torras; en Puntas es qui més hi pert política i personalment, ja que lo que li han promés no li podran complir, aixó qu'ell ja ho ha vist desde'l primer moment (doncs no'l creiem tant tonto d'haver caigut al parany sens darsen compte) no sols podria fer trontollar la seva *gefatura* com a carlí, doncs molts estan enterats de que tot aixó ha sigut un tapa-bruts per a tractar de justificar la seva injustificable actitud, sínó que fins li pot fer perdre la fama que com a conseqüent polític fins avui havia tingut, doncs no podrà sostenir-la al menys en nostra localitat qui ha fet el pacte que s'ha fet i amb els elements que l'ha fet.

Els altres, els liberals tampoc quedan bé devant dels seus, dels quins els obligaren a posar l'escola neutra de l'Unió, dels quins els feren rebaixar el presupost de les funcions religioses, dels quins els feren demanar temps enera una porta que comunicés el cementiri catòlic amb el cementiri lliure, es a dir dels quins els fan actuar d'anti-clericals.

¿Els liberals i republicans de Granollers com poden veurer amb bons ulls que are per la mesquina d'arreplegar un migrat nombre de vots per un candidat que no es seu, sínó d'en Torras, d'en Bigas i qui sap si d'en Barangé se comprometin a espatlles d'ells a tirar per terra lo que tants afanys els ha costat?

Cumplirán o no compliran però élls els ho han promés i a ningú agrada que's comprometi altre en nom seu a lo qu'ell no vol, doncs si's promet sens ganes de complir es una felonía, si i's compleix perjudica als contraris a la promesa.

Per aixó regna desconfiansa, per aixó's murmura per aixó hi ha descontent entre els uns i els altres, per aixó carlins, liberals i republicans de bona fé no estan conformes amb el pacte de Granollers com molts esquerrans i lerrouxistes no estan con-

formes amb el de Sr. Gervasi, per aixó diem que les conseqüencies son semblants per a els dos pactes.

Mes el d'aquí té una diferencia fonamental amb el de St. Gervasi, diferencia que'l fá més inoble; en aquell al fi i al cap s'han juntat dos elements que eren afins en un sentiment en l'anti-clericalisme, i estaben sols distanciat en política; aquí no, no sols estaben distanciat en política *sinó* en el sentiment religiós, que diguis lo que's vulga es el sentiment més ferm en l'home quan el té arretat de debó, aquí els elements que volen acaparar el catolicisme, donant i traient patents de catòlic a qui be'ls sembla s'uneixen amb sís elemetns anti-clericals, barrejant llástimosament la política amb la religió arrastrant i compromentent a persones digníssimes que'el día de demá plorarán amargament lo seva lleugeresa o el seu erro.

NOTES

Hi há elements que diuen que si sabían qu'es cert el pacte d'alguns carlins i'ls caciquistes anomenats liberals, lluitarían decididament contra la candidatura que aquells patrocina.

En Joan Montaña, ha dit que si's convencía de que el pacte es cert, donaría un miting públic per a posar en evidencia la desaprensió dels pactistes.

No'n tircui'l mes petit dupte En aquest mateix nombre pot veureho confirmat.

Pregunti ademés als pseudo liberals, que ni ha del pacte, i si baix la seva honrada paraula l'hi negan, cregui la seva honrada paraula... pró no se'n fíi, i posis en guardia.

Vosté ja sab que n'hi ha que tenen males bromes,

* * *

Entre elements populars d'aquells que no s'han empassat cap al caciquisme, s'ha parlat aquestos dies de la conveniencia de recordar al Sr. Torras, que si te un silló al consistori ho deu a la popular i per a que combates el caciquisme.

Diuen que si en Torras vol canviar de vestit que ho fassi, però que's pagui la roba. Si vol fer de caciquista que renuncií a l'acta que l'hi van otorgar els elements populars. per a que fes tot lo contrari de lo qu'está fent.

En sana teoria democrática qui va a una corporació representant lo blanc, no pot conservar la seva representació, per empassarse al moro.

Aixó es democracia, Sr. Torras.

* * *

Corren per Granollers alguns republicans, que's diuen autonomistes, anti-caciquistes i anti-carlistes.

Fora de la quaresma electoral, quan la idea no compromet a res, pregonan el seu republicanisme autonomista, anti-caciquista i anti-carlista.

I efectivament:

A títol de republicans, votan a un monárquic.

A títol de autonomistes, votan a un centralista.

A títol de anti-caciquistes. se posan al servei dels cacics.

I a títol de anti-carlistes, pacten amb el requeté. Visca la conseqüencia.

I visca la quaresma política.

Menres no s'ha de probar la conseqüencia política, visca el puritanisme. Mes quan ve la quaresma

política o sigui el període electoral, ells tan anticlericals, fan dejuni. Fan dejuni de ideals.

* * *

Els presidents dels centres democràtics de Barcelona, que tenen la seva oficina en la «Peña liberal» han acordat protestar de que en determinats districtes, com el de Granollers, els vells caciquistes tractin de reviure la vella política, en contra de la política renovadora qu'aquells centres volen instaurar.

També han acordat expulsar de la seva comunitat al centre de Barri que presideix el Sr. Julien.

I qui es aquest Julien? preguntarà el lector.

Es un senyor completament desconegut fins fa quatre dies, que s'ha cregut autoritat en el partit lliberal, per haver publicat quatre quartilles parlant d'ell.

Aquest Sr. es l'únic que apoia la candidatura de'n Boét. Si els quefes liberals no apoian a n'aquest, en canvi l'apoia el Sr. Julien. Qui no's consola es perquè no vol.

En Barangé i en Torras, també's varen conformar de tenir per capellà de la seva boda al senyor Julien, ja que no va assistir cap prohom lliberal.

Referint-se a n'aquest senyor Julien deien uns comentaristes del casament de'n Barangé i en Torras.

— Aixó es un olla, diu un.

— Aixó es un bullit, diu altre.

— No, aixó es una sopa. Una sopa a la Julien afeixia un tercer.

I al sentirho el metje Sr. Pedrals, va dir— ¡Sopa a la Julien! ¡Passo!

* * *

Estem en el període de la por, units els joves rebel·les i els recatés; diu que faran i deixaran de fer.

Senpre havem vist que l'amenassa es signe d'impotència.

Per aixó, perquè tenia por de perdre si sortia, cridava tant l'Enano de la Venta.

* * *

Que existeix el célebre pacte ja no ho dupta ningú no mes el negan els que no voldrien que hi fos; com aquells que negan l'existència de l'infern per por d'anarhi.

* * *

Que deuen estar contents en Torras i en Puntas de tornar a treballar junts, com en els bons temps de la popular, per mes que si s'hi fixan hi trobaran una diferència: que llavors treballaven contra en Barangé, ara treballan d'acort amb ell,

* * *

Al fi van junts en Barangé, en Torras i en Puntas, mai tant just com en aquest cas, el refrán de *Dios los cria, i ellos se juntan*.

¿Aquesta unió, quantes coses explica que fins avui havian quedat inexplicables?

Aquestes amistats amagades i qu'avui s'han fet públiques ¿quantos coses no diuen als que segueixen el curs de la política local, i de tot lo que passa d'uns quants anys ensà en nostra desgraciada Vila?

Aquest contuberni sens cap finalitat pràctica ni profitosa; aquest contuberni qu'es negoció absoluta d'ideals ¿no deixa veure clar que l'amistat o mes ben dit l'entente entre en Torras i en Puntas ha existit sempre, fins quan mes distanciats han aparagut en públic, fins en la nit del 13 de Juliol de 1912.

Son dos temperaments que's completen i no poden renvir mai, son dos actors qu'encar que fan veure que's barallan quan el públic els veu, o siga davant del poble, s'abrassan i's donen mutuament l'enhorabona per lo be que cada un ha representat la comedia o tragedia, per ells dos sempre previament ensajada i qual desenllás d'acort tenen convingut.

¡Pobre Popular amb aquesta gent per forsa havias de caurer com has caigut!

* * *

Hi ha temperaments que no obstant perteneixer a partits de l'extrema dreta han de fer sempre les coses en forma revolucionaria, que tot ho agafan per el cantó que crema i cridan, esbalotan i amenassan quan en qualsevol assumpte no's fá la seva voluntat o no s'ajup tothom a les seves impositcions.

Avesats a tractar amb pobres pagesos a qui diuen volguer proteixir i a qui realment espantan amb quatre crits i amenasses, creuen que tothom ha de ser d'igual condició.

Peró no tots son pagesos espantadissos, ni ha que ni els crits els etueixen ni les amenasses els espanten i amb el cor net i el cap dret, fan la seva via. La forsa de la raó si no te la bestial impenta de la forsa bruta, a voltes resulta mes potentia.

Els crits i amenasses no portan en lloc i moltes voltes son contra produents ¿No li sembla senyor Manuel?

Electors de Mollet

- - i pobles veïns

Avui diumenge, día 1 de Mars, se celebrarà en el teatre de l'Ateneu a les 3 de la tarde, un miting de propaganda electoral en pró de la candidatura regionalista, en el que hi parlarán els eloqüents oradors Srs:

D. Lluís Jover, D. Joan Parellada, D. Josep Coma, D. Santiago de Riba, D. Francesc Puig i Alfonso, D. Felix Fages, D. FRANCESC CAMBÓ i el nostre candidat D. Bonaventura M.ª Plaja.

Per més que la candidatura del Sr. Plaja, no necessita propaganda, puig que prou se l'ha feta ell mateix concedint favors a tothom que s'ho ha meregut, i treballant continuament en profit del Districte, supliquém a tots els electors de Mollet i pobles veïns, que assisteixin a escoltar la paraula dels senyors expressats, i particularment la del Leader del regionalisme Sr. CAMBÓ.

Mollet, 25 Febrer 1914.

La Comissió de propaganda electoral.

= REMITIT =

Sr. Director de EL VALLÈS NOU.—Granollers. Molt Sr meu: Li agrahiré se digni insertar en lo periodic de sa acertada direcció, les següents ratlles, contestant al remittit de D. J. Felip insert lo 22 del corrent Febrer.

Lo Sr. Geront de lo «Banc Nacional» no mereix resposta, pero per respecte al públic i en particular als assegurats de dit Banc, faré algunes declaracions.

En Setembre i Octubre últims hi hagueren moltes baixes de malalts, i per mes que li demaní diner per a pagarlos, fou tot inútil. Vaig valdrem de lo que en concepte de recibos tenia cobrat, mes no essent suficient, vaig bestreurer 80 pessetes quedant encare per a cobrar la sociada Sra. Rita Padrós, Prim, 81.

Amb temps vaig avisar al Sr. Director que li giraria una lletra de la cantitat que havia d'entregar a dita Senyora, me fou descontada al Banc del Sr. Blanxart, mes als pocs dies tenia avis de retorn, si be ell quan tingué fondos, se presentá a retirarla.

Al sortir del Banc me digué «dixós de V. que li descompten les lletres». Calculi quin Banc serà aquet anomenat Nacional del qual es director aquet Sr. J. Felip que no pot obtenir li sigan descomptades les lletres.

Mes tart en 9 del corrent, vingué a trovarme per a que li girés una lletra, qual import debia entregarli al moment, per a compromisos que no m'afectaven per a res a mi, mes D. Joan Vilaseca, recordant lo passat, se negá a negociarla.

Aixó es l'ocurrugut, quan fém la liquidació total dit Sr. Director quedarà convensut que no podrà procedir conta mi per no haver causat cap perjudici ni tampoc quedat al descobert amb dita Societat, molt el contrari crec mereixem agrahiment pel bon interés i zel amb que vaig desempenyar el càrrec de Representant.

De V. S. S.

Q. B. S. M.

Ramón Ventura.

Granollers

Cridém l'atenció de nostres autoritats locals sobre les contínues alarmes que's produeixen per els lladregots que fá temps sembla fan de les seves.

Dies enrera saltaren al parque de can^e Piñol, i a una casa del costat, emportansen alguns objectes; més tart se trobá una escala posada a la paret del radera de casa'l Sr. Pibernat; dijous passat hi hagué gran alarma a les 11 de la nit, a can Peret de la Facina, en plé carrer d'en Prim, aont segons els de la casa vejeren dos homes per el cantó del carrer de les banyes, reunints hi moltíssima gent, promevent gran alarma.

Les autoritats tindrian que posar ma en tot aixó, per a que el veïnat de Granollers pogués estar segur de la seva tranquil·litat.

= ELIXIR CALLOL — Aumenta el apetito.

Edicto

Por acuerdo del Consejo de familia de los menores D. Eusebio, D. Trinidad y doña Carmen Aregall y Pujals, se vende en subasta pública la casa n.º 5 de la plaza de San Juan de la villa de Cardedeu, por el precio mínimo de 12 500 pesetas, cual subasta tendrá lugar el día 7 de Marzo próximo en el despacho del Notario de la villa de Granollers D. Domingo Roca y Torruella, en poder del cual se encuentran los títulos de propiedad de dicha finca.

Para poder tomar parte en la subasta deberá depositar e previamente en manos de dicho señor Notario el 10 por ciento del tipo señalado como precio de la finca subastada, que será tenido en cuenta al otorgarse en su día la escritura de venta, cuyo depósito quedará de los expresados menores si el rematante no concurre a firmar la mentada escritura, el día que se le señale.

Lo que se anuncia al público para su conocimiento Cardedeu, 20 Febrero de 1914. —El Tutor, Manuel Codony.

Tip. de J. Joseph. —Granollers.

Destil·leria a vapor de Anissats i Licors

Vins, Vermouts i Champanyes del país i estrangers.

Anís Faust :::
:: Coñac Parera

Depositaris del R. A. C. de Catalunya:
Stock de peses per a Automòvils en Les Franqueses.

Blanxart i Maspons

(SUCESSORS DE FELIP PARERA)

Fàbrica i Despaig en:
Granollers del Vallés

Fàbrica i Magatzems en LES FRANQUESES

PREMIATS:

- MADRID 1377.
- PARIS 1878-1889.
- BARCELONA 1888-1898
- CHICAGO 1893.
- VALENCIA 1910.

 Fàbrica d'Aixarops i Horxates
 (Tònic refrescants)
CHAMPANILLA
 Gran estimulant digestiu
Agustí Fortuny
 (Successor de F.º Fortuny)

 Representants únics ab diposit
 per a Granollers i sa comarca:
Blanxart i Maspons.

Disponible

Fàbrica d'Olis i Sabons

FILLS DE E. BARANGÉ

Granollers, Girona, Barcelona-Sans.

ARMERIA DE RAFEL PRADES

Escopetes, Marca "JABALI" * Rifles i Pistoles automàtiques.
Paller per a Armes i "Ciclos" * PALMA, 35.
GRANOLLERS

Escultura decorativa * Relleus i baix-relleus en guix

ENGUIXAT DE SOSTRES I PARETS D'HABITACIONS
TOTA CLASSE D'ENMOTLLATS I DECORATS EN GUIX

LLUIS MONFERRER ALVARO

Plassa de Verdaguer.-Granollers.

Disponible

Disponible

Els Adobs Químics.

Primeres materies: superfosfats minerals i orgànics.
Sulfat d'amoniac, nitrat de sosa, sals potàsiqnes, etc.

Guano

Vallesá

MARCA DE
FÀBRICA

Lluís Serra i Guardia

Proveïdor de la "Comunitat de Primeres Materics" de la Federació Agrícola C. B.

Carrer Ricoma, n.ºs. 79 i 81. Granollers del Vallés. * REPRESENTANTS
a Catalunya, Balears i Aragó

EL VALLÈS NOU

Suplement al núm. 65

De cara al poble

He publicat en *El Vallès Nou* quatre articles baix el títol general de «Ahir i avui». L'assumpte de tots ells ha sigut d'orde purament municipal, fent ressaltar la diferència entre la actuació de l'Ajuntament que ha cessat en 31 de Desembre de 1913 i els Ajuntaments populars; entre lo que feren amics nostres: avans populars, i lo que fan avui a les ordes del caciquisme.

No atrevintse a impugnar les meves afirmacions, absolutament certes i públiques, s'ha volgut derivar el contrast cap a la meva actuació política.

¿Ho volen aixís? Siga. Per la meva part tindrè una viva satisfacció en portar al públic notícies que, en definitiva, l'interessan.

Però enloc d'entretenir-me en contestar al jove que firma Clab, me dirigiré al seu inspirador senyor Torras, que te participació directa en el periòdic ahont s'ha publicat l'article que ha d'evidenciar la meva *constància en ser inconstant*.

Avans, no obstant, i per evitar inútils repeticions i frases de justícia, afecte i cortesia, serà bó que expressi'l meu afecte i particular simpatia als diferents senyors a qui aludiré, prescindint de la conformetat o disconformetat que entre nosaltres hi haigi políticament.

Es oportú que portém a les columnes dels periòdics aquests antecedents, perquè sempre valdrà més aixó que no pas fer, com el senyor Torras està fent, per les taules de la Unió Liberal, manifestacions que pot ferme cara a cara i en públic.

Enloc de donar secretament pasta per a la murmuració política contra meu, per a que hi haja qui ho difondeixi sense la responsabilitat moral del autor, val més que avalantho amb la respectiva firma diguém les veritats de la historia política local. Aixís el senyor Torras, que amb mí va ingressar a la Lliga Regionalista, i avans que jo va anar al despatx del senyor Cambó per a ser admés en el regionalisme, s'evitará el contestar en la forma en que ho va fer al senyor Blanchi, de Vich, quan preguntantli per mí aquest senyor, va contestarli que en Coma s'havía empassat cap a la Lliga.

Entrém, doncs, en l'assumpte.

El jove Clab ja'm permeterà que no accepti les seves lliçons de conseqüència política. Un jove que encare no té vot i ja ha passat desde el camp republicà revolucionari radical al camp monàrquic conservador i avui lliberal; un jove que com ell ha sigut entusiasta republicà adicte al senyor Lerroux i al poc temps ha passat a ser *fervorós* monàrquich, no té gran autoritat per a fer ressaltar inconseqüències polítiques.

Aquest Clab diu que jo vaig presentarme com a demòcrata autonomista, i que aixó es res entre dos plats.

Podrá semblarli res entre dos plats l'autonomia i la democracia, a l'articulista, perquè avui está saboreijant un plat fort en el que hi han fet entrar diferents ingredients desde republicans a carlins, ab la única salsa del odi. De tots modos comensi a tenir present que la meva candidatura era democrática i autonomista, i que avui continuu essent autonomista i demòcrata, ab la particularitat de que per a

defensar la meva candidatura no vaig pidolar l'apoi dels carlins.

Diu que després del éxit de la popular, i a instància de bon número de vallesans, vaig presentar la meva candidatura per diputat provincial. Afegeix que la meva política continuava essent una incògnita que va quedar descoberta en el primer mitin electoral, presentantme *como enemigo acérrimo* de la Lliga Regionalista.

Jove, l'han enganyat. La meva política no es cap incògnita. Molts anys avans de que vosté pensés en venir a Granollers per a redimirnos, jo ja publicava, firmats, articles en la Premsa local, ahont pot trovar tot lo que jo he dit.

I ara aném a n'alló del *enemigo acérrimo* de la Lliga Regionalista.

Vosté recordarà molt bé que's va acusar a la Solidaritat Catalana d'haver revifat el carlisme. Doncs bé; al anunciarse les eleccions provincials d'Octubre de 1909, els elements populars de significació liberal, reunits en el despaig de ca'n Torras, varen designarme candidat, i jo, present a la reunió, vaig acceptarho. La presentació de la meva candidatura ni era ni ha estat mai contra la Lliga Regionalista, sino que en vista d'haverse format una candidatura integrada per els senyors Prat de la Riba i Fages (regionalistes), el conservador senyor Badía i Andreu (Q. E. P. D.) i el tradicionalista senyor Péricas, no varen voler els populars liberals que pogués dirse que tres mesos després de triomfar la popular havíem donat ocasió a que per el districte de Granollers no lluités altre candidatura que la integrada per aquells senyors, tots de notoria significació conservadora. No volíem que's digués que gracies a la popular tota significació liberal desapareixia de la lluita, i s' donava preponderancia al carlisme, no obstant que'l senyor Péricas era ja diputat provincial en companyia i com aliat del senyor Barangé, cinc anys avans de la popular.

Es absolutament infundat que jo fes altres manifestacions en la meva campanya electoral, que les consistents en glosar el manifest que vaig fer públic. Manifest que afirmo i ratifico i que li pregó a vosté que reprodueixi avans de les vinentes eleccions. ¿A que no ho fan? Ja veu que aixís podrien evidenciar la meva suposada inconstancia.

Además, vosté no suposará que si jo i'l senyor Torras, company meu en aquella campanya, haguessim atacat a la Lliga en la forma que vosté, jove, indica, haguessim anat després a demanar el nostre ingrés en la mateixa entitat.

Parlém ara del banquet dedicat al senyor Roig i Bergadá, al nomenarlo senador vitalici.

En la meva vida he estat en cap Centre del partit liberal a Barcelona, ni he intervingut en cap acte polític de dit partit. Però, al fer el Govern al senyor Roig i Bergadá la justa distinció de nomenarlo senador vitalici, jo, que m'honro amb la amistat particular i amb la bona correspondencia professional d'aquell advocat, ab qui he tingut la satisfacció de contendir repetidament, vaig assistir, com tants altres advocats, a un *banquete* dedicat al senyor Roig i Bergadá.

Diu en Clab que aquell acte va tenir *marcado carácter político*. Pregúntliho al senyor Barangé, i aquest li dirá que no. Y li dirá que no perquè ell va assistirhi, i com ell es incondicional i apreciat amic del senyor Collaso, no hauria

concorregut a un acte del que estaba ausent aquest senyor, que veia per ell en el nomenament del senyor Roig una desautorisació del senyor Canalejas, ja que es ben notoria la incompatibilitat política que existia aleshores i existeix ara entre'ls senyors indicats.

Además, el senyor Barangé, collassista, també li dirá que acompanyat del senyor Pedrals, canalejista constant, i com formant una comissió de Granollers, estaven asseguts cap a l'extrém de la taula llarga, i jo, particular, i molt separat de la comissió de Granollers, estava entre altres advocats en unes taules verticals i properes al senyor Roig i Bergadá. Ja comprendrá que si hagués fet política havia d'anar amb els meus, i els meus haurien sigut *els meus correligionaris de Granollers*.

Diu l'articulista que jo era en aquella ocasió regidor de Granollers. Com a regidor mai havia fet política partidista.

També essent regidor vaig assistir a un *banquete* que diferents elements varen oferir a n'el senyor Cullaré, i a pesar de que en aquest ápat, celebrat, com l'anterior, en el Mundial Palace, hi varen assistir els senyors Giner de los Ríos i Rodríguez Méndez, i vaig tenir el gust de brindar amb ells i altres, ningú va entendre que jo fos republicà ni que volgués serho.

Para lector amic, reposa, perquè encare't portaré a un altre ápat *polític*.

El 10 d'Abril de 1912 els senyors Viladecans i Paulino Torras varen preparar una entrevista del senyor Torras (Francisco) i jo amb el senyor Barangé.

Varem dinar al Suís. Allí's va parlar d'una inteligencia. El senyor Torras imposava com a condició al senyor Barangé que prescindís del senyor Tardá; el senyor Barangé imposava com a condició que's prescindís del senyor Puntas.

Jo vaig dir que no s'havía de prescindir de ells ni de ningú; que com havia dit en la meva primera conferencia pública popular al Café Nou, nosaltres, passat el primer moment, en que havíem de treurer als governants actuals i possessionarnos del Ajuntament, hauríem de buscar el concurs de tothom, amb tal que acceptés la nostra política.

Que jo no volia fer res absolutament que no fos a la llum del dia; que tot lo que acordessim havia de poderse dir per escrit i en actes públics, i que no imposava altra condició que la de exigir les degudes garanties per assegurar que se seguiria la política que nosaltres havíem predicat; que'l primer acte de la inteligencia havia de ser la publicació del estat del municipi; la del plan que anavem a seguir i de les reformes que projectessim, i que com aquest plan i reformes no podien quedar subjectes a les alternatives de les victories i les desfetes electorals, anavem a fer programa comú.

Va quedar pendent de noves entrevistes la inteligencia.

Contra lo que afirma l'articulista, allí no va quedar *sellado el pacto*.

Si hagués quedat sellat el pacte, el senyor Torras no hauria combatut al senyor Barangé en el Municipi, com va ferho durament en el Consistori i particularment, fins al istiu del 1913.

Si s'hagués sellat el pacte, el senyor Andreu de Boet no hauria procurat i tingut amb el senyor Torras i amb mí repetides conferen-

cies en el Cassino durant els dies de la Festa Major de 1912. Volia'l senyor Boet que no ingressessim a la Lliga. Li varem dir que teníem paraula donada i que la compliríem. Volia ademés que en lo local estessim d'acord amb el senyor Barangé. El senyor Torras va oposar rahons de caràcter personal contra'l senyor Barangé. Jo vaig repetirli lo mateix que en el Suís havia dit. Disposat a una intel·ligència, sempre que's dongui garantia de seguir la nostra política i de ferla a presència del poble. Ademés li vaig dir lo que ja en el Suís havia dit; aixó es, que jo no tenia cap reparo en que's fes la intel·ligència, pero que jo no podia intervenirhi si no's reposava en els seus càrrecs als senyors Comas Pons i Albreda, que varen haver de deixar els seus empleus per el sol delictu d'esser amics del senyor Torras i meus. Al senyor Albreda va dimitir per a evitar que'l dimitissin. El senyor Comas va preferir tenir el gust de que'l despatxés el senyor Barangé, a qui havia salvat quan el perseguíen fugint de la Casa de la Vila, uns adversaris seus que després varen esser els seus aliats. Al preguntar el senyor Torras al senyor Barangé en plena sessió per qué havia despatxat al senyor Comas, va contestarli: «Perque es amic de vosté».

Es de fácil entendre que jo no havia de abandonar als que per nosaltres s'havien sacrificat i que no podia col·laborar amb el senyor Barangé mentres no reparés el perjudici als amics nostres que havia sacrificat, perque ho eren.

Altremet, tampoc s'havia sellat cap tracte, com ho prova que després del dinar del Suís el senyor Barangé'm visités diferents vegades per a arribar a una intel·ligència. Entre altres visites recordo la que'l senyor Barangé va ferme en el meu domicili el 26 de Febrer de 1913.

El meu punt de vista sempre era'l mateix: voler que prevalessin la nostra política. El senyor Barangé, quin defecte capital es l'haverse enfonzat en una política renyida amb els seus antecedents personals i de familia, un cop ficat en aquesta política, desgraciadament per ell, ha perdut el domini de sí mateix i ha arribat a extrems que fins la seguretat de que ell mateix reprovará'l dia que s'allunyi de la política.

El senyor Barangé estava disposat personalment a tot sacrifici.

El senyor Barangé m'havia ofert la quefatura del partit liberal en el districte, a condició de que ell i'l senyor Torras quedessin a segona fila. Personalment se sacrificava; lo que no sabia sacrificar, era la seva malhaurada política.

Jo, agraïntli molt al senyor Barangé aquestes oferiments, no'ls podia acceptar perque no era la meua quefatura lo que buscava, sino l'imperi de la nostra política. Afortunadament jo conservava encare aquella sentimentalitat que havia fet que jo refusés l'Alcaldia de Granollers, i que'l senyor Torras refusés també

l'honor de ser Alcalde, sense perjudici de treballar tots dos per Granollers amb tot l'entusiasme.

Desde'l Suís salta l'articulista a la Fonda de ca'l Ros, ahont se va celebrar la reunió en la qual el senyor Torras i jo varem ingressar al regionalisme.

Avans d'aixó van passar moltes coses que al articulista li convé callar.

En primer lloc, avans del mes de Febrer de 1912, el senyor Francisco Torras, sense anunciarmho, i, per lo tant, ben espontáneament, va visitar a D. Francisco Cambó, sollicitant ingressar en el regionalisme. Un cop feta aquesta visita, el senyor Torras me la va notificar, i com s'acomodava a les meves idees i les meves intencions, li vaig aplaudir.

Més tart, el dia 27 de Febrer de 1912, el senyor Torras i jo varem visitar al senyor Cambó, amb qui varem resódrer, després de manifestarli els nostres comuns propòsits de ingressar a la Lliga Regionalista, que'ns posaríem d'acord amb el senyor Plaja, per a constituir aquí una entitat adherida a la Lliga Regionalista.

Varem celebrar amb el senyor Plaja diferents conferencies el senyor Torras i jo, i finalment senyalárem per a la constitució el dia de la Festa Major de 1912.

El senyor Plaja, el senyor Fages i altres elements del districte varen rebrens en la Fonda del Ros, i allí, en la reunió celebrada, el senyor Torras i jo varem entrar en la Lliga Regionalista. El senyor Torras i jo varem dir ben clarament que seguiríem el programa i actuació de la Lliga, pero que en tot lo que fos extrany a la disciplina del partit, conservaríem la nostra significació liberal.

Ademés, tan conformes varem quedar i tan ingressats en el Regionalisme, que'l senyor Torras i jo varem acceptar el càrrec que allí mateix se'ns va oferir, de individus de la Comissió organitzadora de la Lliga Regionalista de Granollers, Comissió que formavem els senyors Serra y Dachs, Frederic Maspons, Jaume Joseph, Francisco Torras, i jo.

L'articulista Clab pot preguntar si es o no cert tot lo que dic, a D. Claudi Boet y D. M. Bigas Montañá, que varen assistir a dita reunió, no sé si en concepte d'invitats o de testimonis.

Com reiteració de que'l senyor Torras i jo acceptárem els càrrecs, haig de recordar que pocs dies després, el 9 de Setembre de 1912, ens reuníam a casa els senyors Torras, Serra, Josep, Maspons i jo, i comensarem la tasca d'organització de la Lliga Regionalista.

Pot ara'l senyor Torras dir tot lo que vulgui contra la Lliga i'ls regionalistes, pero es lo cert que ell va espontáneament i per llarga temporada ferse regionalista, i que aleshores ja havia passat la setmana trágica, la represió maurista i les eleccions de diputats provincials en que jo vaig lluitar.

I ara, no perque entengui que l'esser mau-

rista sigui una deshonra (Deu volgués que tots els polítics possessin en la seva actuació acertada o desacertada, la rectitud d'intencions que caracteriza al senyor Maura), sino perque'l país vaigi enterantse de la fermesa de conviccions de cada un, será convenient recordar que'l senyor Torras, que avui deu dir Maura, no, del mateix modo que diu Plaja, no, va intentar ferse maurista. Avui que vol presentarse com la encarnació del liberalisme avensat, será bó ferli presents actes seus de interés perfectament públic.

Anant junts cap a l'estació de Fransa, a Barcelona, va dirme'l senyor Torras que li convenia passar per casa del jove maurista D. Josep M.ª Carreras i Rius.

Reunits tots tres, va dir el senyor Torras al senyor Carreras que, com ell ja li havia manifestat, volia ingressar en el partit conservador.

El senyor Carreras va preguntar, referintse a n'a mí:

—Bueno, i aquest, en Coma, ¿qué farà? Vaig contestar que decididament ingressava al Regionalisme.

Aleshores el senyor Carreras va dir al senyor Torras:

—T'advertixo que en el partit conservador no s'hi entra de general, sino de soldat ras, i que'ls galons es guanyen en les batalles.

No's va decidir el senyor Torras, i ell i jo varem marxar cap a l'estació.

Pocs dies després el senyor Torras deia al senyor Carreras en el Cassino: «Si jo entro en el partit conservador, hem de desterrar la política d'en Barangé».

Potser D. Miquel Blanxart podria dar també alguna curiosa noticia respecte a les gestions reiterades que'l senyor Torras havia fet prop del senyor Blanxart per a que'l presentés al senyor Boladeres, quefe aleshores del partit conservador.

Les coses han canviat, i avui aquell senyor Torras de procedencia republicana, que va trucar a les portes del maurisme, que va ingressar en el regionalisme, i actualment es romanonista, tira contra la Lliga. Días enrera atacava la nota ultraliberal y anticarlina, i avui posa sordina a les seves frases anticarlina, perque compta com auxiliar de la política que defensa, el requeté. Visca la llibertat, visca la conseqüència política.

I ara, jove Clab, ex republicà revolucionari radical i avui monárquic fervorós, mil mercés per haverme donat ocasió de portar a la llum del públic lo que altres fan clandestinament, murmurant en les taules dels cafés.

JOSEP COMA.

1 de Mars de 1914.

Tip. Li pLabielle.-Universidad, 85. Barcelona